

Hvordan fungerer menneskelig hukommelse, hvordan kan man opdele og forstå tænkning, og hvad er bevidsthed? Det er spørgsmål, der umiddelbart virker fjerne fra dagligdagen og en praksis som klinisk, arbejdsorganisatorisk, pædagogisk mv. psykolog. Ikke desto mindre er en forståelse for sådanne begreber afgørende for en forståelse af det almindelige og det afvigende. Det var med håbet om at skærpe og genopfriske mine kompetencer inden for kognitionspsykologien og samtidig forsøge at oversætte denne viden til praksis, at jeg gik i gang med at læse indeværende bog.

Kognitionspsykologi af Maria Nordfang og Simon Nørby er en bred og omfattende lærebogsgennemgang af kognitionspsykologiens centrale begreber, forskningsmæssige fund og historie. Med udgangspunkt i en bred definition af kognitionspsykologi og hvad, der kan inddrages heri, gennemgås alt fra klassiske emner som perception til nyere som rationalitet.

Bogen er delt op i 10 kapitler med hvert deres kognitionspsykologiske tema. Disse indbefatter: Perception, opmærksomhed, korttidshukommelse, langtidshukommelse, tænkning, vurdering & beslutningstagning, sprog, emotioner og endelig bevidsthed.

Der er tale om en nogenlunde logisk progression med grundlæggende kognitive egenskaber først, som der så bygges ovenpå til mere avancerede funktioner. Forfatterne anerkender løbende i bogen, at opdelingen ikke helt holder, og at fx korttidshukommelse og langtidshukommelse muligvis ikke er to adskilte funktioner. Pædagogisk fungerer opdelingen efter min mening dog fremragende. Hvert kapitel afsluttes med en kort opsummering og en række refleksionsspørgsmål. De enkelte kapitler indeholder en meget bred vifte af eksempler og gennemgang af forskning, fra det klassiske behavioristiske forsøg med "Lille Albert" til nutidige komplekse computersimulationer, bevidsthedsforskning og sofistikerede eksperimenter med koblinger til neurofysiske data.

Det er bogens ekspliciterede ærinde at være en dansksproget lærebog om kognitionspsykologien med baggrund i bl.a. dansk og skandinavisk forskning. At være en grundbog, som både studerende, forskere og praktikere kan drage til anvendelse i deres virke. Bogen må siges at lykkes med sit ærinde. Jeg har ikke kendskab til en mere grundig psykologisk grundbog på dansk, og ligeledes har bogen indholdsmæssigt intet at skamme sig over i forhold til sine anglosaksiske modstykker.

Jeg er særdeles glad for, at der igennem bogen løbende er afsnit med præsentation af og interviews med skandinaviske forskere. Det giver et godt perspektiv på, hvilken aktuel kognitiv forskning, der foretages i Skandinavien, og det er med til at personliggøre forskningen og gøre den mere fængende samt inspirerende.

I forhold til at bogen skal tjene som en lærebog, og dermed en introduktion til kognitionspsykologien, kunne den med succes bruge lidt ekstra tid i nogle af kapitlerne på definitioner af kapitlets særlige begreber. Fx bruges der i kapitlet om perception kun én side på at definere og afgrænse perception som begreb, hvorefter man går over til gennemgang af diverse egenskaber ved perception. Egenskaber, som er identificeret ved forskning. Det er der som sådan ikke noget galt med, men man får ikke den helt koncise indføring i kognitionspsykologiske begreber. Til gengæld kommer man hurtigt til en fascinerende indføring i vigtige forskningsfund og metoder. Bogen indeholder dog en liste med centrale begreber, hvor hver af disse får en simpel definition, hvilket fungerer godt som opslagsværk. Det kan også høre med til historien, at mange af de områder og begreber, som bogen gennemgår, netop er kendetegnet af mange enkeltstående studier og studieområder, hvor der ikke er nogen egentlig samlende teori eller for den sags skyld enighed om begrebsdefinitionerne. Fx skriver forfatterne om kortidshukommelse og arbejdshukommelse *"Det er en udfordring, at begreberne bruges forskelligt af forskere. Nogle gange betragtes arbejdshukommelsen som en komponent, der involverer både lagring og bearbejdning... Andre gange bruges arbejdshukommelse til at betegne situationer, hvor kortvarigt lagret materiale er tilgængeligt for andre kognitive funktioner og kan bruges til at planlægge og udføre handlinger"* (Nordfang og Nørby, 2017 s. 176).

Når det er sagt, er det i de fleste sammenhæng lykkedes bogens forfattere at skabe præcise begrebsdefinitioner og at knytte disse til forklarende eksempler. Ligeledes laver de ofte gode logiske opdelinger mellem og i kapitlerne. Fx den pædagogiske skelnen mellem problemløsning og ræsonneren i kapitlet om Tænkning.

Forfatterne formår også at inddrage mange forskellige perspektiver og fx redegøre for kontekstualistiske tilgange og forskningsfund. På den måde redegøres både for den klassiske kognitionspsykologiske laboratorieforskning og mere naturalistiske, funktionalistiske samt kontekstualistiske tilgange. Dette giver et meget nuanceret blik på kognitive funktioner både i forhold til, hvordan de kommer til udtryk og anvendes, samt i forhold til hvordan de kan undersøges.

Bogen har efter min mening klart meget at bidrage med og er et oplagt bud på en grundbog på universitet i kognitionspsykologi. Efter at have læst den sidder jeg som kliniker inspireret tilbage og med en fornemmelse af her at have fået genopfrisket vigtig viden samt lært nyt, der kvalificerer mit virke som psykolog.

Af Frederik Schmidt, cand.psych.

